

Lagstiftning

Många olika lagstiftningar rör träd, vad man får/inte får göra beror på lagstiftning och situation.

Naturresevat/Kulturresevat

Kan bildas av Länsstyrelsen eller kommunen. Varje naturresevat får ett eget beslut med föreskrifter som reglerar vad som är förbjudet och skötselplan beskriver hur området ska skötas. Föreskrifter och skötselplan är specifikt utformade för varje område, olika saker kan därför gälla i olika resevat. I ett resevat kan det vara förbjudet att ta ner träd, medan det i ett annat kan vara tillåtet. Läs föreskrifterna för att se vad som gäller.

Naturminne

Kan bildas av Länsstyrelsen eller kommunen. Naturminnet och den mark runt omkring som krävs för att bevara naturminnet och ge det behövt utrymme kan skyddas enligt miljöbalken. Även om trädet dött, kan det fortfarande vara skyddat. Naturminnen bildas och skyddas på samma sätt som naturresevat, vilket betyder att exakt vilket skydd varje naturminne har regleras av föreskrifter för varje enskilt objekt.

Generellt kan man säga att för de naturminnen som är träd så kan man ta bort allt sly som växer runt om trädet utan att kontakta Länsstyrelsen. Om man däremot ska gräva eller göra stora arbeten i närheten av trädet, utföra beskärningar, eller flytta på ett dött träd så ska man kontakta Länsstyrelsen.

Biotopskyddsområde

Kan bildas av Länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen. Inom biotopskyddsområden får man inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön.

Natura 2000

Natura 2000 är EUs nätverk för naturskydd. Det består av utpekade områden- Natura 2000-områden (ca 4000 i Sverige) som kan vara utpekade genom Art-och Habitatdirektivet eller genom fågeldirektivet. Varje område har en bevarandeplan som pekar ut värden och beskriver skötsel. Till områdena kan knytas speciellt utpekade arter (totalt ca 900) och speciellt utpekade naturtyper (totalt ca 140). De utpekade arterna och naturtyperna har starkt skydd (även utanför området).

Enskilda träd kan vara strikt skyddade enligt Natura 2000-bestämmelserna. Antingen genom att de utgör kärnvärden i Natura-habitat och/eller att de utgör livsmiljö för arter som finns med i artdirektivet . Även träd utanför området kan vara skyddade.

Strandskydd

Strandskydd gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag. Generellt strandskydd omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Storleken på strandskyddsområdena kan dock variera stort då strandskyddet oftast är utökat, upp till 300 meter på platser som är känsliga för exploatering och/eller har höga naturvärden. I områden som omfattas av detaljplan och i områden som varit kraftigt exploaterade innan det att strandskyddslagstiftningen infördes kan strandskyddet istället vara upphävt eller indraget under 100 meter.

Inom strandskyddsområde får markanvändningen inte ändras och man får inte göra åtgärder som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter.

Artskydd (Artskyddsförordningen)

Artskyddsförordningen reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter.

Fridlysning:

För växter, lavar, mossor och svampar som är fridlysta genom artskyddsförordningen är det: "Förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada vilt levande exemplar."

För djur (fåglar, fladdermöss, skalbaggar m.fl.) som är fridlysta genom artskyddsförordningen är det: "Förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt insamla vilt levande exemplar. Det är också förbjudet att ta bort eller skada dessa arters ägg, rom, larver eller bon."

Natura 2000-arter:

För så kallade Natura2000-arter är det dessutom förbjudet att förstöra fortplantningsområden eller viloplatser. Detta betyder att även träd som vid en tidpunkt inte hyser arten kan vara skyddade.

Jaktlagstiftning:

Även jaktlagstiftningen ger skydd åt alla fåglar och däggdjur som inte har jakttid, dessa får därför inte heller fångas, skadas eller dödas. Detta betyder att man även behöver ta hänsyn till fågelbon, speciellt rovfågelbon

Generella biotopskyddet

Det generella biotopskyddet gäller alla alléer med mer än 5 lövträd i rad längs en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. En förutsättning för att alléer ska omfattas av biotopskydd är att träden även ska ha en diameter över 20 cm och/eller vara mer än 30 år gamla.

Här är åtgärder som skadar naturmiljön förbjudna, men skötsel är tillåten.

Samråd

Avverkning eller andra åtgärder som kan ge upphov till skada på särskilt skyddsvärda träd som inte skyddas genom andra bestämmelser i miljöbalken ska anmälas för samråd till Länsstyrelsen eller skogsstyrelsen (prövningsmyndigheter).

Prövningsmyndigheten ska meddela beslut inom 6 veckor om inget annat meddelats.

I sitt svar har Länsstyrelsen eller skogsstyrelsen rätt att förelägga eller förbjuda verksamhet

Kompensationsåtgärd

Enligt miljöbalken har länsstyrelsen rätt att ställa som villkor att utföraren gör en kompensationsåtgärd för att kompensera det värde som gått förlorat. Kompensation kan vara villkor för dispensen, men den kan aldrig vara ett skäl för dispens.

Plan och bygglagen (PBL)

Detaljplan

Detaljplan får reglera viss lovplikt, exempelvis införa **marklov** för att ta ner träd. Det kan vara utpekade enstaka träd och en grupp av träd, exempelvis en allé. Det kan även vara ett generellt förbud för t.ex. träd över viss diameter inom ett visst område.

Jordabalken

Rot eller gren som tränger in på grannfastigheten och medför olägenhet kan tas bort, men BARA som det skadar eller begränsar tillgänglighet, INTE för att grannen tycker att det är jobbigt att kratta löv, får dålig mottagning på TVn eller skugga på altanen.

Kyrkligt kulturminne

Kyrkotomt och begravningsplatser skapade före 1940 är skyddade. Inom dessa områden får värdena inte minskas eller förvanskas och det krävs tillstånd från Länsstyrelsen för större ingrepp. Att ta ner träd kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen, tillstånd söks hos Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Byggnadsminnen

Utpekade områden med synnerligen högt kulturhistoriskt värde. Ibland kan parker, alléer eller trädgårdar inkluderas i skyddet. Till beslutet hör bestämmelser som måste följas, t.ex. att det ska finnas en vårdplan för park som ska vara godkänd av Länsstyrelsen. Om man vill göra åtgärder behövs ett tillstånd från Länsstyrelsen.

Sammanställd av Karin Sandberg, Länsstyrelsen i Västmanland, ÅGP koordinatör, särskilt skyddsvärda träd.